

Jónás Tamás

ISTEN FOLYAMATBAN

Az ablak négyzetét sok összehajló nyírfa gallyzúrzavara tölti ki, miközben tudom, hogy minden fa szabályos, mit tagadjuk: algoritmikus, a vesszők, gallyak között nem találok rendet, nem tudom, melyik melyik fához tartozik, egyik a másiknak folytatása, elágazása-e, még abban sem látok rendet, melyiket mozgatja a szél: talán a távolabbiakat, amelyek talán azért kisebbek, mert messzebb vannak, vagy ez sem biztos: amik közel vannak, olyan kicsik, hogy egyszerűen távoli-kicsinek értelmezi félre a szemem, mindegyiket egyformán tisztán látom, mindegyik szürke vagy fekete, mindegyik hóparókás, csupa rejtély, csupa véletlen, csupa fa, csupa ég, mert mind mögött ott a tejszínű, téli ég, és mind körül ott az ablak, keret, a létezőm egyszeregye, a földi földalatti pincerendszerek unalmas kiszámíthatósága, az idő, és valahol ebben a színelőadásban ott kell, hogy legyen isten is, az elmének, minden ajtót az elme nyit ki, ami látszik, csak káprázat, hogy az elme végre magához térjen, vagy térjen el magától, ne nyúljon többet magához, hagyja abba az örökös onániát, lobbanjon, nyíljon ki, ne lásson többé semmit, csak amit ő teremt, a valóságot, mert a valóság, ugye, nincs, meg kell teremtnie az ész, a tudás, az isten, az isten leszármazottjai által, általunk, és ezt nem teszi meg helyettünk senki, nekünk meg végképp senki, isten se, hiszen ő sem van, csak teremthető, de már túl minden érthető szón és színen és mozdulaton, isten valami más, ige, vagy ami nagyon valószínű: isten történet.

Belelépsz a hóba, a nyom, amit hagysz, a hó hiánya, vagy a hó alatti föld jelenléte, két kérdés, egyetlen lehetséges válasz nélkül, nem szabad válaszolni, de vajon kérdezni szabad-e olyasmit, amire nem szabad válaszolni, óha!, gondolatoknak örvendő ifjú barátocskám, ez nem az az úgy panelezett költői kérdés, amelyet annyira szétnyűtt a nyelv, hogy mára már te is elhitted, érted, mit jelent, a szavak, a nyelv, amit beszélsz, annak minden hangsúlya, mondata, hiánya, formája csupán egy-egy fadarab, amiről a kérget le kell hántanod, meg kell ismerned újra a testét, a múltját vizsgálgatva el kell juss a jelenéig, el kell hinned, meg kell tagadnod, el kell benne tévedned, meg kell tőle tisztulnod, a nyelvet újra kell teremtened, hogy végre ne csak beszélni tudd, de értsd is, a sajátodként, ahogy egykoron

téged is befogadott, majd kilökött magából az anyag, a máter, és akkor majd lesz neked nem csak tested, hanem azzal együtt lelked is, ami már olyan, mint a szem, tapasztalni tudsz velem, mert mi más lenne a drága lelked, édes lelkem, mint érzékszerv, és vajon mi más lenne az isten, mint történet?

Engem gyerekként többször megütöttek hangsúlyokért, nem úgy kell mondani, azt talán sosem mondták, hogy nem azt, hanem mindig ezt: nem úgy, fentről szóltak le hozzám, félelmet küldtek, és parancsot, tudtad-e, miért ütnek a szülők arcon gyereket, ha valamit nagyon el akarnak vele fogadtatni, kérdezem, és rögtön elárulom, pedig titkolja egy egész tudomány, a hipnózis mesteri trükkje ez, az erős pofon engedelmessé tesz, butává, leépíti a gondolkodás, a kétkedés labirintusait, kihunynak az okosságok milliónyi ledjei, szolgává leszel, lesüllyedsz anyaggá, testté, a lelked ébredező egyszerűségbe kerül, vissza abba a paradicsomba, ahonnan egyszer már kiűzetett, és ebben a pillanatnyi sokkban kapsz egy dörgedelmes parancsot: ne nyúlj a tűzhöz, ne nyisd szüleidre villanyoltás után az ajtót, ne igyál bele a pálinkába, ne tépd le magadról a csíkos, csinos sapkádát, ne üsd meg a nálad gyengébbeket, és te engedelmeskedsz a parancsoknak, mert eszedbe se jut, hogy ne engedelmeskedj, ilyenkor test beszél a testhez, túlerő az erőhöz, feltétlenül elfogadsz bármi ostobaságot, legyen az parancs, kérés, érzés vagy intellektus, szeresd a nagy testvért, rettegj istened, úgy fogadod el, mint az égő csipkebokor észveszejtően elmebeteg formáját a sosemvolt ember, úgy fogadod el, ahogy ember fogadja el istent, ez, látod, csupán ennyi az úgynevezett isteni történet, a túlerő története, gondolkodj, mi más lenne az isten, mint erős történet.

Boldogtalanok-e a lelki gazdagok, gondolkodtál már rajta, egy frászt, nem azok, vagy azok, de akkor is: egy frászt, mindenképpen egy frászt a válasz, mert ez nem kereszt, nem két út találkozik itt, nem egymásra szögezett lécek koordinátarendszere ez, amin Jézus feszül vagy feszít, vannak szakaszok, vonalak, nyilak, és pontok is a szívben, az elmében, az időben, a térben, és az egyik ilyen vonal, hogy a nélkülözőknek veszett nagy mázlijuk van, mert jóságos a hiány, és megadja előbb vagy utóbb magát, azaz azt, amire rámutat: ami hiányzik, a hiány tehát vektor, lényegét tekintve az, amire mutat, az isten hiánya tehát isten, és boldogok lesznek majd egykor azok, akik istenhiány-nyíllal lövöldöznek, amíg élnek, mert előbb vagy utóbb el- vagy megtalálnak valamit azok a nyilak, dolgokat, amelyek talán éppen azok, amik hiányoznak, talán istenek, de mindenképpen olyan fájdalomcsillapítók, amelyek föléragnak a vágyadnak, hiányodnak, és azt mondod, kell a

fenének, bármi volt is, ami eddig hiányzott, legyen az isten, pénz, örök élet vagy a hiány maga, rájössz, hogy sosem a kezdet és sosem a vég a fontos, de még csak nem is a tartalom, hanem ezek együttese, a halmaz neve, hogy létezik ez a halmaz, és ezt a halmazt történetnek hívják, a legnagyobb adomány, hogy volt, van vagy lesz történeted, elkezdte neked valaki, és te meg befejezheted, vagy befejezi az isten, az isten tudja, mert végeredményben minden sztori ő, hiszen mi más lehetne, miben másban találna magának helyet, itt, ebben a zsúfolt világban az isten, mint a sztorikban, mit gondolsz, mi más lehetne az isten, mint történet?

Minden állat egy-egy próbálkozás, egy-egy sikertelenség, a kitartó fenntartó, aki semmiképpen sem lehet az az első isten, aki téged megteremtett, vagy igényli magát tebenned, hogy megteremtődjön, hanem valaki, aki kísérletezik, szerető kitartással és némi ostoba időtlenségben, ő megpróbálta egyszer a cicát, a kutyát, a sárkányt, a gilisztát, elkeseredettebb szakaszában a lovat, de amit akart, csak az emberrel sikerült neki, és hogy ne legyen elbizakodott, meghagyott minden próbálkozást is nekünk, hogy könnyebb legyen megértenünk, amit üzent, mert minket üzent, és mi lehet nehezebb annál, mint a napnak beragyognia önmagát, vagy a tükörnek megnéznie a tükröt, a szemnek magát szemlélnie, nézzed és lássad az állatokat, előbb külön-külön, majd vegyítsd őket, lovat az emberrel, embert a kígyóval, disznót az emberrel, amit csak bírsz, hogy valamikor majd, öregen, szépen és okosan egyben láss minden állatot, és felismerd a legveszendőbb pillanatod atomrobbanásának szerény kis fényében magadat, az embert, milyen bonyolult üzenet, miféle elkeseredett nyom, ünnep és kiáltás, és ha kicsodálkoztad magad, és az örömtől használhatatlanná sírtad a szemeid, látni fogod azt is, ahogy az üzenet átalakul, torzulva szépül, és levedli magáról az időt, az évszakokat, a szeretetet és a lázt, változóvá lesz, a változássá, ő lesz isten, az egyetlen történet.

Milyen szomorú minden ló, minden pislogás, minden kihasználtság, minden félreértés, amire őket használják, minden tévedés a világban egy-egy ló, hogy őket igába fogni, hogy az ő hátukra ülni, küldetés lenne vagy lehetőség, minden ló egy-egy Jézus, semmivel sem kisebb fájdalommal, semmivel sem rövidebb kálváriával, semmivel sem kevesebb vérrel, versennyel, számmal, vallással és kerttel, minden ló Júdása a lovasa, a vak, az értetlen, és minden ló minden hónapja harminc ezüstpénz, amit minden vágta után összeszednek az emberek és el is költenek, hát nem ló egy-egy lemondott randevú, hát nem csikó egy-egy remény, hát nem vágta egy-egy szerelem, hát nem nagy, mély, barna szem minden anya, hát nem csillogó barna szőr az égbolt minden esőcseppje, amivel rád varrja fájdalmaidat az ég, könnyű ruhát, és vajon nem kirúgott lókarám-e minden forradalom, és szíven lőtt hátszó minden kizsigerelt paraszt, emberek, összevarázsolt lelkünk tiszta

bukásai a lovak, és jelentésárnyaló vesszők az egyetlen elhangzó és lehetséges mondatban, amit olyasvalaki mond ki, aki nincs, és nem is lesz és nem is volt soha, mert megszabadította magát a saját mondatától, ami úgy szól istenről, hogy ő az isten, mert mi más lehetne a minket birtokló isten, mint mondatnyi történet, vajon mi más történhetne, mint isten?

Csak magamtól félek, amikor egy másik embertől félek, attól félek, másabb tudok lenni, mint ő, s hogy végeredményben én nem ő vagyok, a világ szétesettségétől félek, mert miért félnék magamtól, ha én lennék a világ, a kezemtől, a szempilláimtól félek talán, olyan sok nyelvet tudok beszélni, ahány képet látok, ha meglátok egy embert, beleváltozom, és megszólalok benne, és elárulom magamnak a titkait, kezelem becsülettel, nem nyugtatom meg, akkor sem, ha érzem, hogy retteg, mert még nagyobb félelmet okoznék neki azzal, hogy belülről szólítom meg egy nyelven, ami nem egyszerűen az övé, hanem ő maga, előbb elhítem vele, biztosítom róla, hogy én nem ő vagyok, sőt, hogy teljesen más vagyok, de rokoníthatóan alakítható vagyok, évek telnek el mindezzel, mert nem vagyok varázsló, csak azt teszem, amire minden növény képes, és képes minden állat, minden, ami kapaszkodni képes, ne zaklasd magad és engem se zaklass azzal, hogy mindezt ritkasággá avatod, s mi van, ha végre elkezdődhet egy igazi beszélgetés, ugyan még nem félelmek nélkül, de bizalommal is, hidegben, de tűz körül, még erdőben, de az égre nézve, miről beszélhet két ilyen, ennyire nagyon, ennyire semennyire idegen, mint én és bármelyik ő, akár te, csak rólam, rólam, mert én is te vagyok, minden mást csak a nyugtatásodra találok ki, mert bátornak kell annak lennie, aki felismeri, hogy egyetlen történet egyetlen szereplője minden, mindenben mindenki.

Jön a varázsló, és vagy azt mondja, hogy csalok, vagy azt, hogy én aztán nem csalok, de valamit csak mond a csalásról, mert rá van írva a csalás, vagy üzenet vagy pecsét, talán dönts el te, ha fáj neki, talán biztos lehetsz benne, kérdezem, hogy ő a húsába égetett igazság kényszerhordozója, á, dehogya, és ha mosolyog, élvezettel hirdeti, hogy ő igazat mond, vajon azt kell-e hinned, hogy hazudik, á, dehogya, a szél csak légtömegek vándorlása, sosem állít magáról többet, a szél nem beszél, és ha beszél, akkor sem érdemes rá figyelni, essen jól a meleg szél, ha fázol, essen jól a hús szél, ha meleged van, legyen elég olvasni a szélből, ösztöneid teste a szél, és mint minden valamire való szél, hoz is, visz is valamit, alaposan meg kell vizsgálni, mennyit hoz, mennyit visz, szóba állni a széllal nem történet.

Jin és jan nem elég, mára az igények szárnyai túlfeszítették ezt az egyszerű vásznat, ma már kell a bing és a bang, és kellene még egy másik páros, egy páratlan is, amik hárman vannak együtt, hárman egy, az eget, hogy egy példát mondjak, három dolog teszi össze, és még több dolog fogja össze a vizet, s a tüzet ismét valami olyan erő, ami még az előzőkkel is csak nehezen magyarázható el, izmok fejlődtek ránk, bennünk, gyerekeknek ugróizmok, felnőtteknek gátizmok, a történetünk türelmesen vár ránk, kiteljesedik bennünk, az új jelentések ajtajai nem mindig nyílnak a régi jelentések helyiségeibe.

